

Jan Beuving

cabaretier, Zeist
janbeuving@gmail.com

Het keerpunt van Ionica Smeets

Er valt nog zoveel te winnen voor wiskundig Nederland

Vijf jaar lang interviewde Ionica Smeets voor de rubriek 'Het keerpunt' mensen die na hun studie de gebaande paden van de wiskunde verlieten. Nu neemt ze afscheid van deze serie. Toen ze begon was ze vooral bekend als Wiskundemeisje, onlangs is ze benoemd tot hoogleraar wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Leiden. Hoogste tijd om de interviewer nu zelf eens aan het woord te laten.

Is één van al die keerpunten je in het bijzonder bijgebleven?

"Als ik één iemand moet noemen, dan Steven Engelsman. Hij was toen ik hem interviewde directeur van het Museum Volkenkunde in Leiden. Het was zo'n leuke man, normaal zou ik hem nooit gesproken hebben. Hoewel hij iets heel anders deed, was hij zo blij dat hij wiskunde gestudeerd had. Dat was geweldig.

Ik liet de interviews altijd aan mijn moeder lezen voordat ik ze publiceerde. Na het lezen van het keerpunt met Engelsman zei ze: 'Wat moet het leuk zijn om voor die man te werken.' Ze had tussen de regels door feilloos gelezen dat het een bijzonder gesprek was."

Is er een gemene deler te ontdekken in de interviews?

"Er was heel veel diversiteit in hoe de mensen het roer omgegooid hadden; rigoureuus of stapje-voor-stapje. Maar wat opviel is dat iedereen, ver afgedwaald van de wiskunde of niet, zich nog steeds wiskundige voelde."

Is het typisch iets voor wiskundigen, denk je, dat ze met zoveel plezier terugkijken op hun studie?

"Dat weet ik niet. Het is natuurlijk ook een kwestie van selectie. Ik heb alleen maar mensen gesproken die min of meer ge-

slaagd zijn in hun carrière. Dan is het misschien ook makkelijker om blij te zijn met je studie. De mensen die werkloos thuis zitten heb ik niet opgezocht."

Wat heeft jou zelf naar de wiskunde gedreven?

"Ik dacht dat ik als kind niet zo heel erg gefocust was op wiskunde en cijfers. Maar toen ik laatst een dagboek vond van toen ik een

jaar of negen was, las ik: 'Ik was vandaag in het zwembad. Buiten was het plusminus 25 graden Celsius. Mama kwam ons om 12.45 ophalen.' Het zat er dus toch al een tikje in. Mijn lievelingsspelletje was bovendien een spel waar je een boter-kaas-en-eierenrekje moest vullen met de getallen die je met een dobbelsteen gooide, om ze vervolgens op te tellen tot zo dicht mogelijk bij duizend. Dat kon ik uren doen in mijn eentje. Maar mijn studiekeuze was toch heel moeilijk. Mijn lievelingsvak op school was Nederlands, en ik deed ook toneel. Uiteindelijk gaf het de doorslag dat je in een bètastudie wel alfa-hobby's kunt doen, terwijl het andersom vrijwel onmogelijk is. Daarnaast voelde het

Ionica Smeets

ook een beetje als verspilling van talent om niet iets met mijn bètakant te doen.”

Toch ben je niet meteen wiskunde gaan studeren.

“Dat kwam door een advies op de middelbare school. De decaan raadde me aan om informatica te gaan doen. Want dat was wiskunde én programmeren. Mijn vader, zelf natuurkundige, vond dat ook een goed idee. Dus dat ging ik toen maar doen. Ik was heel autoriteitsgevoelig. Dat maakte het ook moeilijk om te stoppen. Want ik haalde mijn vakken, maar ondertussen was ik jaloers op de wiskundestudenten die ik bij mijn studievereniging tegenkwam. Toen ik bij mijn propedeuse-uitreiking hoorde dat de rest van de studie nu een formaliteit was, dacht ik: dan kan ik met een gerust hart stoppen. Een week later studeerde ik wiskunde.”

Heb je nog iets aan die informatica gehad?

“Ik heb uiteindelijk nog best veel keuzevakken gedaan. Fundamentele informatica vond ik heel interessant; ik vind algoritmes en procedures uitdenken heel leuk. Maar, ik ben slordig in de implementatie en daar liep ik steeds tegenaan. Ik vind het belangrijker om een goed idee te hebben, dan een vlekkeloze uitwerking. Ook nu als ik columns schrijf: ik heb liever een column met een goed idee en een d/t-fout erin, dan een foutloos geschreven tekst die je niet verheft.”

Je noemt de columns — heb je altijd voor ogen gehad dat je die kant op wilde?

“Wel dat ik wilde schrijven. Toen ik zeven was maakte ik al boekjes, en later zat ik bij de school- en universiteitskrant. Na mijn studie wist ik dat ik journalist wilde worden, maar ik kreeg het advies om eerst te promoveren. In het sollicitatiegesprek daarvoor werd mij door Hendrik Lenstra gevraagd: ‘Wat wil je nu worden? Journalist of wiskundige?’ Toen antwoordde ik ‘journalist’. Ik dacht eerst: ‘shit, verkeerde antwoord’, maar later bleek dat juist een aanbeveling. Ze dichtten me niet het talent toe om een onderzoekswiskundige te worden, maar vonden het wel heel erg de moeite waard om een toekomstige journalist een gedegen promotieonderzoek te laten doen. Het was het begin van alles, want daar kwam ik Jeanine Daems tegen, met wie ik de Wiskundemeisjes ben gaan vormen.”

Wat was de aanleiding voor die blog?

“Frustratie. Ik vond een geweldige blog over

natuurkunde (qulog.wordpress.com), maar er was nergens een goede blog over wiskunde, ook niet in het Engels. Toen zei Jeanine: moeten wij dat dan niet beginnen? Dat hebben we gedaan.”

Heb je het gevoel dat er ergens tussen dat meisje dat de zwembadtemperatuur opmerkte en de vrouw die nu hoogleraar is geworden, een keerpunt heeft plaatsgevonden?

“Niet echt. Ik heb een rare vorm van carrièreplanning; voor mijn gevoel doe ik altijd maar wat. Maar ik heb altijd in mijn achterhoofd een paar dingen gehad die ik het liefst zou willen. Ik wilde graag een column over wiskunde — zodat ik geen nieuwsberichten hoefde te maken over Chinese pubers die ingewikkelde problemen oplossen. Daar kwam ik achter door die blog. En achteraf kan ik dingen aanwijzen die later van belang zijn geweest voor mijn werk. Tijdens mijn studie schreef ik brochureteksten voor een theater. De vaardigheid om mensen de zaal in te schrijven, bleek later heel handig om wetenschap te verkopen.”

Mis je de Wiskundemeisjes nog wel eens?

“Ja. Het gevoel dat je met z’n tweeën tegen de wereld was, en vooral ook de gemeenschap die de blog volgde. Bij een kranten-column krijg je vaak vragen die je zelf moet beantwoorden. Maar als er een vraag op ons blog kwam, was er vaak al iemand anders die een vriendelijk antwoord gegeven had voor we er zelf over na konden denken. Nu nog steeds kom ik in mijn werk mensen tegen waarvan blijkt dat ze jaren geleden al onderdeel van die gemoedelijke bloggemeenschap waren. Het lijkt me best leuk om het nog eens voor een afgebakende periode, een jaar bijvoorbeeld, te doen.”

Jullie motief was destijds om mensen voor de wiskunde te motiveren. Is dat in grote lijnen ook je doel als hoogleraar?

“Ik ben natuurlijk geen cheerleader van de wetenschap. En wetenschapscommunicatie als leerstoel is iets anders dan wetenschapscommunicatie doen. Dat maakt het vakgebied soms wel een beetje raar. Het doel is vooral om onderwijs te geven en onderzoek te doen naar hoe wetenschapscommunicatie werkt. Veel wetenschapscommunicatie is nu ad hoc. Dat is tof, maar daarvoor gaan ook dingen mis. Ik wil mensen op die fouten wijzen, vanuit mijn eigen ervaring.”

Je eigen promotieonderzoek betref keiharde wiskunde over kettingbreuken. Nu verdiep je je in wetenschap over wetenschap. Verlang je nooit terug naar die wiskunde?

“Nee. Het rare is: juist sinds ik de harde wiskunde verlaten heb, ben ik veel meer bezig met wiskunde. Ik vind mijn werk nu duizend keer leuker. En vaak ook moeilijker. Hier is trouwens toch echt sprake van een keerpunt: wetenschapscommunicatie is iets wezenlijk anders dan wiskunde.

Wat me altijd opvalt als ik op congressen kom, is dat ik van bijna alle vakgebieden de praatjes kan volgen, maar dat ik bij een praatje over wiskunde vaak afhaak omdat het verhaal te specialistisch is. Er valt nog zoveel te winnen voor wiskundig Nederland. Neem nu het *Nieuw Archief voor Wiskunde*, waarin dit interview staat. Dat is als blad heel erg gericht op onderzoekswiskundigen, net als het Nederlands Mathematisch Congres. Maar het is toch heel tragisch dat al die mensen die ik voor deze rubriek gesproken heb, zich nog wel wiskundige voelen, maar er niet meer bij horen. Het zou toch veel leuker zijn als er een beroepsvereniging was waar alle wiskundigen zich thuis voelden? Dan kun je ook veel meer bereiken, omdat je mensen op alle posities van de samenleving hebt, die op willen komen voor wiskunde.”

Herkennen we daar een speerpunt van de verse hoogleraar?

“Ik zou graag de instituten bij elkaar willen brengen. Met name ook om af te komen van het imago dat communicatie iets is wat je gaat doen als je niet goed genoeg bent voor onderzoek. Als ik vroeger zelf had kunnen kiezen voor een communicatiemaster, had ik dat niet gedaan, want dat was voor ‘de sukkel’. Maar dat is een belachelijke gedachte. Het is echt een denkfout aan de universiteit dat alleen wetenschappelijk onderzoek intellectueel bevredigend zou zijn.”

Denk je dat je ooit nog iets heel anders gaat doen? Zien we je ooit nog terug in deze keerpuntribriek met een echt rigoureuze ommezwai?

“Hoogleraar was altijd mijn droombaan. Dat ben ik nu, dus eerst wil ik dit goed doen. Voorlopig zit ik hier goed dus.”

Deze rubriek wordt voortgezet door Jan Beuving. Goede suggesties voor een Nederlandse wiskundige met een keerpunt in zijn of haar carrière zijn welkom via keerpunt@nieuwarchief.nl.